

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačujejo od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novo pa potrebno društvo.

Nedavno se je vstanovila v beli Ljubljani prva podružnica „društva sv. Cirila in Metodija“. Le-to društvo ima po svojih pravilih, katera je visoka c. kr. vlada potrdila, blagi namen po vseh deželah, kjer stanujó Slovenci, šole podpirati tam, kjer se po poti postave ali že ne skrbi ali pa se ne more zadosti skrbeti za-nje. Potem pa še mu je ta nalog, da prepreči šulvereinu tiste nakane, ki so več ali manj navlaš naprjene zoper slovensko ljudstvo.

Da je tega društva Slovincem bilo treba, to se lahko posname že iz tega, kar smo v teh listih že tu in tam o rogoviljenju nebodigatreba šulvereina izpregovorili, vidi pa se še posebno iz poziva, ki so ga bili naši listi o njem že razglasili. Prišel je iz rok vstanovnega odbora „družbe sv. Cirila in Metoda“ in mi ga podamo zavoljo važnosti, ki tej družbi gre po vsej pravici, na tem mestu, tak-le je:

„Letos praznujejo vsi slovanski rodovi tisočletnico slovanskega blagovestnika sv. Metoda. Pred tisoč leti spoznala sta sv. brata Ciril in Metod, da se le z maternim jezikom da vcepiti v srca živa ljubezen do Boga; le z maternim jezikom bistriti um in krepiti narodna zavest. Tisoč let dolgo slišali so Slovenci z javnega mesta samo še v cerkvi govoriti v slovenskem jeziku, tako, da jim je mogoče bilo ohraniti ta jezik s svojo vero vred od roda do roda.“

A tudi slovenstvu je napočila zarja boljših dni. V naši dobi širi se omika v vse narodne kroge. Šolstvo izrekoma pa je tisti vir, iz katerega zajemajo ljudstva občno izobraženje ter versko in narodno prepričanje, ako je osnovano na edino pravem temelju maternege jezika. Kdor ljudstvu zabranjuje njegov jezik v šoli ter mu vsiljuje tujo besedo, duši v njem s kruto roko najblažje čute do naroda in domovine. In žali Bog! vstanovilo se je med nami nemško društvo, katero pod krinko, da hoče otrokom svojega naroda preskrbeti poduk

v maternem jeziku, vstanavlja šole po naših slovenskih krajih ter vabi va-nje slovenske otroke, naj jim cepi s tujim jezikom že v mlada srca mržnjo do lastnega naroda.

Nasproti takemu, za nas Slovence pogubonosnemu delovanju čutili so vsi rodoljubi, da ne smemo križem rok držati in mirno gledati, kako da se naša deca potujčuje, izneverja svojemu narodu in odgaja v mislih in nazorih katoličanstvu nasprotnega nemško-židovskega liberalizma. Vsled splošnje želje je vstanovni odbor sklenil vstanoviti

družbo sv. Cirila in Metoda

za vse slovenske pokrajine, ter predložil pravila vis. c. kr. notranjemu ministerstvu, katero jih je potrdilo.

Družbino delovanje pričné se s tem, da se precej napravijo po pooblaščenih, ki jih postavi vstanovni odbor, podružnice, kolikor je za zdaj mogoče. Te bodo volile zastopnike za veliko družbino skupščino, katera izvoli pravilno družbino vodstvo.

Na delo toraj, dragi Slovenci, za ohranitev svojega naroda in svojega jezika! Ne dajmo se motiti, če nam očitajo naši neprijatelji, da nas je malo in da se s slovenskim jezikom nikamor ne pride. Samo v Avstriji nas je sedemnajst milijonov Slovačov, da ne štejemo onih osemdeset milijonov, kateri živé onstran naših mejá. Kdor pa zna korenito slovenski jezik, on se lahkoma, rekli bi igraje, navadi drugih slovanskih jezikov. Mnogo naših ljudi našlo je že svojo srečo v trojedini kraljevini, izlasti pa je v Bosno in Hercegovino, priklopljeni sedaj naši Avstriji, odprta pot v prvi vrsti našim rojakom. Ne na Laškem, ne na Nemškem, kjer še domačinom prostora pomanjkuje, veliko več v slovanskih pokrajinah avstrijskih bodo iskali zaslužka in kruha tisti Slovenci, za katere v domovini ne bi posla bilo. A prvi pomoček v to jim je slovenski jezik.

Čuvajmo toraj svojo sv. vero in ž njo svojo

jezik kot najiminitnejšo dedino svojih očetov, kot sredstvo prave narodne omike, kot ključ boljše bodočnosti in ne oddajajmo teh svojih svetinj, kakor Ezav svojega prvenstva, za skledico tujčeve leče. S tem namenom na delo!

Nebeška patrona pa, katera si je družba izbrala, sv. brata Ciril in Metod, ki sta sv. vero razširjajoč prva za slovenski jezik borila se in trpela, bodita naša pomočnika in izprošita našemu delu in prizadevanju Božjega blagoslova!

Tako vstanovni odbor in mi moremo le želeti, naj bi se na ta lepi poziv prav veliko podružnic oglasilo. Od Ljubljane vzamemo si lahko vzgled, ona nam je prvo podružnico rodila, ali jo bomo samo pustili? Ne, tega ne smemo, izlasti še mi slovenski Štajerci, kajti mi trpimo za Čehi največ od šulvereina, na nas je tedaj, da tudi storimo vse, kar je mogoče, da se postavi jez njegovemu rogoviljenju — tak, da ga povodenj njegovega liberalizma ne predré nikoli več.

Nevarne pijavke ljudstva.

Od Save koncem septembra.

Med rodoljubi se razpravlja večkrat vprašanje, kako bi se dalo nesrečno pijančevanje izmed ljudstva iztrebiti. To vprašanje pa je tudi sila važno, zakaj zmerom bolj se ta kužna bolezen razširja tudi po naši lepi domovini. Ko bi torej naši, za blagor ljudstva vneti možje v tej reči kaj storili, gotovo bi jim to bilo v veliko zaslužnje.

Mi nismo za to, da vržemo vsa bremena, ki jih terja vzboljševanje naših žalostnih razmer, vladi na ramena, toda ko bi se, tudi s pomočjo vlade, zdatni pripomočki zoper pijančevanje v življenje vpeljali, bilo bi tega vse ljudstvo veselo in naši potomci bili bi nam za to tudi hvaležni. Poti so v tem pač različni, prav kakor so različni uzroki pijančevanja. V nekaterih krajih bi pa že to veliko izdalo, ko bi se one krčme odstranile, ki so se v dobi liberalizma, izlasti v obrtnih krajih, kakor n. pr. krog tovarnen, rudnikov i. t. n. kakor gobe v dežju namnožile.

Kmečki hlapec ali delomrzni rokodelce, ki se je vsekako oženiti hotel, vzel si je kako bajto ali klet v najem in polovnjak vina pa sodček špirta dobil je na upanje, dovoljenje krčme se je v oni lažiliberalni dobi dobilo celo zlehka, z „njo“ pa sta si že itak bila dobra in nov zakon pa nova oštarija bila sta gotova, oboje seveda čisto po postavi.

Enake vrste krčmarji ravnaajo sedaj po vzgledu nekdanjih poljskih židov, ki so „mužikom“ ob nedeljah iz cerkve se vračajočim cesto z žganjem pomočili in jih tako na svoje limanice vlovili, da se jim niso nič več mogli

iztrgati. Blizo tako delajo tudi naši krčmarji. Kedar vedó, da bode tovarniški delalec ali rudar svoj težko prisluženi denar ob tednu ali mesecu prejel, tedaj si priskrbé harmonikarja-škripača, če že ni domač sin za ta maloprida posel dorasel. Ko pride torej delalec mimo take krčme vračajoč se z denarjem domov, tedaj ga krčmar, pa škripač z vso svojo zgovornostjo zvabita v krčmo in ne pustita ga iz nje, dokler še glešta kaj pod palcem.

Povrh se klati še po tacih krčmah maloprida ženstvo in godé se po njih že o belem dnevu najgrša pohujšanja in to pogostem vpricho nedoraslih otrok, vse drugo, kar sledi še iz tega le naravno, lahko si častiti bralci sami povzemó, saj je spridenost tacih delalcev glasna priča. Ko bi se tacim ničvrednežem vzela pravica krčme, bilo bi veliko manj pobojev, pretepanja in enacih nerednosti. Pisatelj teh vrstic pozna več harmonikarjev-škripačev, ki se pečajo edino s tem poslom, rajši trpé glad, kakor bi se kacega poštenega dela poprijeli.

Tu, sodimo, bi prišla dobro tudi postava zoper potepuhe; naj bi se le zvesto izpolnjevala, gotovo bi se tacim lenuhom do živega prišlo. Morebiti bi se dalo tudi s tem kaj pomagati, ko bi se neka mera uradno odločila, čez katero bi ne smeli krčmarji enemu človeku alkoholične tekočine zliti v grlo. Revščine in prosijakov postaja čemdalje več in kaj še le bode? Sedanji mladi tovarniški delalci, ne da bi si česa za stara leta prihranjevali, raji v imenovanih krčmah napravijo ves zaslužek in zdravje pa poštenje še povrh. Le v tovarnah, kjer veje še nekoliko duh krščanstva, — v največih seveda mu ni več sledú — le tam se usmili še delalca tovarnska gospóda ter ga drži na varčnost. Ne vselej, včasih pa to vendar pomaga in želeti je, da bi bilo več take gospóde.

V korist bi bilo gotovo tudi to mladini, ko bi se ob nedeljah in praznikih, bodi že v šoli ali pa v čitalnici zbirala. Tam bi se ji lahko iz krščanskih in v narodnem duhu pisanih bukev prebiral ali tudi ustmeno kaj učilo; tako bi se ona od nevarnih oštarij in vsled tega tudi od pijančevanja odvracala. Naj pa bo to že kakor koli, vsekako je dolžnost rodoljubov delati na to, da se iztrebi nesrečno pijančevanje izmed našega ljudstva.

Gospodarske stvari.

Zmečkani oves.

Oves je brez vsega vgovora za konje najizvrstnejša hrana, katera jim največ moči podeluje. Oves je lahko prebavljiv, ne napenja, ne dela prevelike kisline v želodcu ima zadosti

fosforove kisline v sebi in ravno tako tudi apna, ima v sebi raztopivne maščobne delce in njegova luščina deluje prav ugodno na prebavne organe.

Mečkanje ovsa se je najprej leta 1851 v francoski vojski vpeljalo, ker se je bilo opazilo, da od povžitega ovsa $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{20}$ del celega zrnja od konjev gre. Celo napačna ta misel ni; nahaja se pa tudi od zmečkanega ovsa sem ter tje kako zrno, ki ga prebavno orodje konjskega telesa ni moglo popolnoma prekuhati.

Ako pa govorimo o mečkanju ovsa, tako to tukaj ni tako umeti, kakor da bi s tem mislili na zdrobljenje ali zmljenje ovsa, ampak s tem menimo le tako rekoč neko raztrganje ovsene luščine. Ako se oves do cela razdrobi, nastane ne redkokrat neprebavljivost in lenost prebavnih organov, na kar sledi pogosto prebavna slabost in kamen v črevesu.

Vsedejo se namreč lahki ovseni drobljenci po črevih, kateri po novih prišlecih naraščajo in v kamen precejšnje debelosti strdijo in pogosto mučno smrt s seboj prinesó.

Skušnje, konje z raztrganim ovsom krmiti, so stekle skoraj povsodi prav dobre nasledke, tako zlasti na Angleškem. Strah, da bi konji na moči in na ognjenosti izgubili, je bil na Angleškem dolgo časa najti; k sreči se pa ni vresničil.

Ravno nasprotno je bilo. Delavni konji, ki so bili z 9 kili celega ovsa krmljeni, začeli so dobivati po $7\frac{1}{2}$ kila raztrganega ovsa in niti na moči niti na ognjenosti niso šli nazaj, marveč so postali še lepše dlake. Konji, ki težko prebavljajo, bodi si vsled starosti ali katerega drugega vzroka, ali pa taki, ki prehlavno žrejo, bili so z velikim haskom z raztrganim ovsom krmljeni. Ako so se kje neugodni nasledki pokazali, bil je vzrok prej ko ne v tem, da se je nagloma od trde na mehko krmo prestopilo, kar se mora le polagoma goditi. Tudi napajanje konjev ni brez vsega vpliva na prebavljanje. Konjem, ki so pred ovsom z nekoliko senom bili nakrmljeni, je napajanje po ovseni krmi prav dobrega vpliva bilo. Za konje, ki so vtrujeni in izdelani od dela prišli, mora med seneno klajo in med napajanjem najmanj pol ure preteči. Ako se izdelanim konjem brž po delu oves položi, večidel tako hlastno žrejo, da potem lahko koliko dobijo.

Iz vsega je razvidno, da je zmečkan oves konjem koristen.

„P. L.“

Sejmovi. 15. oktobra: v Apačah, Ločah, št. Ilju pri Turjaku, v Račah, pri sv. Križu pri Slatini, v Planini; 16. oktobra: v Beračah; 17. oktobra: v Pristavi; 18. oktobra: pri sv. treh Kraljih, v Vojniku, Mozirji, Trbovljah.

Dopisi.

Izpred Posavja. (Vožnja na južni železnici) je, kakor se to mnogokrat čita, v primeri z drugimi avstrijskimi železnicami silno draga. Posebno blago se prevaža po njej po grozovito visoki ceni, tako tudi ljudje. Med tem, ko imajo naglični (brzovlaki) po vseh drugih železničnih progah po letu in po zimi priklenjen tudi tretji razred, ga južna železnica, naj ima toliko več dobička, po letu da prikleniti le samo od Zidanega mosta naprej proti Trstu. Naši flosarji imajo po tem veliko zgubo, ker se od Zidanega mosta proti Celju morajo voziti v drugem razredu, če nočejo pol dneva zastonj čakati na Zidanem mostu večernega poštnega vlaka.

Pa tudi vožnji red je na progi med Zidanim mostom proti Zagrebu silno neprilichen. Poslušajte: Zjutraj se odpelja od Zidanega mosta ob četrti uri in petih minutih poštni vlak v Zagreb; dobre pol ure pozneje, namreč ob četrti uri in 40 minutah zjutraj pa odide za poštnim vlakom proti Zagrebu tako imenovani zmešani ali vloženi vlak. Še le čez 8 ur pozneje, namreč ob eni popoldne odide zopet nek zmešanec od Zidanega mosta v Zagreb. Vprašamo toraj: Zakaj gresta zjutraj, skoraj ob enem, dva vlaka od Zidanega mosta; tako dolgo časa pa nobeden več proti Zagrebu?

Ravno tako nespametno je pa vrejena vožnja od Zagreba proti Zidanemu mostu. Tu sem, na Zidani most, se pripelješ lahko z nekim zmešancem ob četrti uri popoldne. Prihodnji vlak iz Zagreba pa pride na Zidani most še le ob 11. uri in 20 minut po noči; toda kmalu za njim, namreč ob eni popolnoči in 4 minut pa pridrdra zopet iz Zagreba poštni vlak na Zidani most. Zakaj toraj prihajata dva vlaka ob polnoči iz Zagreba na Zidani most?

Nekaj let sem vozari že tako imenovani lokalni vlak med Celjem in Ljubljano. Odide iz Celja zjutraj ob šesti uri ter dojde na Zidani most ob 6. uri in 53 minutah zjutraj. Ako bi oni zjutrajni, zmešani vlak, ki se odpelja iz Zidanega mosta že ob 4. uri in 40 minutah proti Zagrebu, odšel iz Zidanega mosta dobri dve uri pozneje, toraj namesto malo pred peto uro, še le nekoliko pred sedmo uro zjutraj, bi imeli popotniki iz Celja, Laškega in Rimskih toplic, ki se vozijo v Sevnico, Rajhenburg, Brežice itd., naravnost zvezo proti Zagrebu.

Zvečer se pa pripelja imenovani lokalni vlak iz Ljubljane na Zidani most nekoliko minut (7) po 8. uri. Kako prijetno bi bilo za popotnike iz Zagreba, Brežic, Sevnice, ki se vozijo v Celje, ako bi zmešani vlak, ki prihaja na Zidani most zdaj kmalu po ednajstih po noči, došel že ob osmi uri zvečer; ob deveti uri zvečer bi se prišlo lahko že v Celje. Če bi

pa zmešani vlak proti Zagrebu moral že kje ob 6. uri odhajati iz Zidanega mosta, in če bi moral prihajati zvečer že kje ob 9. uri na Zidani most iz Zagreba; naj pa lokalni vlak odhaja iz Celja v Ljubljano že ob 5. uri zjutraj in naj vozi iz Ljubljane v Celje zvečer še le ob 7. uri, da dohaja v Celje še le ob 10. uri. Jako prilično bi bilo vsled te spremembe, ako se popotnik zamore peljati iz Celja ali Laškega zjutraj proti Zagrebu, pa se lahko povrne še tisti večer zopet tje — v Celje — nazaj.

„Vse častite občinske predstojnike ob železnični progi med Celjem, Laškim, Rimskimi, Loko, Sevnico, Rajhenburgom, Vidom, Brežicami itd. opozarjamo, naj napravijo skupno prošnjo do slavnega ravnateljstva južne železnice, naj blagovoli vožnji red sprejeti v tem smislu, da se napravi vožnja zveza med lokalnim vlakom, ki vozi med Celjem in Ljubljano, in zmešanim vlakom, ki vozi med Zidanim mostom in Zagrebom.“

Iz Celja. (Koncert „Slovenskega pevskega društva“), kateri se je pri nas vršil dne 27. sept., bil je sijajen. Nemčurji so sicer vse strune napeli, da bi koncert zabranili, a vendar ni se jim posrečilo. Obljubili so krčmarju pri „Slonu“ 300 fl., ako Slovincem ne prepusti svoje dvorane, a zastonj; Celjski mestni urad prepovedal je koncert prirediti v vrtnu pri „Slonu“, namestništvo pa je to dovolilo, najeli so nemčurji celo poulične dečke, kateri bi morali pred „hôtelom“ nemir delati, a prišli so žendarji in jim to zabranili. Tako je ta najeta drhal izvedela, da jej ni dovoljeno posnemati svojih „teutonskih pradedov“, kateri so pred nekaterimi stoletji po teutoburških lesovih rjuli. Ob 5. uri popoldne so bili vsi prostori pri „Slonu“ prenapolnjeni; počastili so nas gostje iz vseh krajev Malega Štajerja: iz Maribora, Ptujja, Ormoža, iz Savinjske doline, pa tudi slavnoznani pevci iz Ljubljane. Polnoštevilna godba našega domačega 47. peš-polka svirala je na občno zadovoljnost, posebno potpouri „pesniji venec“ je jako dopadel. Tudi pevski zbor je svojo nalogo izvrstno rešil. Posebna hvala v tem obziru gre g. dr. Gros-u iz Ptujja, kateri je nad 60 glasov močen zbor vodil. Osobito domače pesmi „Slovenec sem“, „Bodi zdrava domovina“ itd. so ljudi kar očarale. Koncert nam je bil živ dokaz stare resnice, da je grlo Slovenca kakor navlaš stvarjeno za petje; „pevsko društvo“ pa sme ponosno biti na svoj prvi nastop pred občinstvo.

Z Ptujškega polja. (Konec šolskega leta.) Lepa navada je, imenitne dogodke slovesno obhajati. Da je tudi konec šolskega leta za šolsko mladino in učitelje imeniten, ni treba dokazati. Tega smo se prepričali pri slovesnem obhajanju konca šolskega leta, katero se je vršilo na ljudskih šolah pri sv. Vidu 14. in v

Selah 15. septembra. Prvi dan se je udeležila šolska mladina obeh šol s krajnimi šolskimi svetovalci in z učiteljstvom zahvalne božje službe, pri kateri so sv. Vidski učenci III. razr. izvrstno peli Mikložičevo mašo pod vodstvom g. nadučitelja Robiča. Sv. Vidška šolska mladina se je potem podala v šolsko poslopje, kjer so se tudi zbrali udje krajnega šolskega sveta, okr. šolski svetovalci g. dr. Gregorič iz Ptujja in drugi gosti. Tukaj, kakor tudi drugi dan v Selah, so preč. g. župnik o. Klemen Salamun učence nagovorili, jih opominjali, kako da naj bodo za vse prejete nauke hvaležni in da naj se tudi v počitnicah po njih ravnaajo, posebno tisti, kateri sedaj iz šole stopijo, da postanejo dobri kristjani, zvesti državljeni in pridni domorodci. Po tem nagovoru so se vršile deklamacije in sicer pri sv. Vidu: Vesela šola, Prazen klas, Lakomni pes, Ščinkovec, Sreče dom, Zvezde; v Selah: Pot v nebesa, Studenček, V boj, Veselja dom, Slovo lastovki, Nedolžnost, Popotnik, Na moje rojake. Po deklamacijah so peli sv. Vidski učenci sledeče pesmi: Otrokova cesarska pesem, Učenec iz šole gredé, Lipa, Na goro, Pastirska, Pobratimija; v Selski pa: Planinarnica, Zvonikarjeva. Vse mine. Po petju je imel pri sv. Vidu učenec III. razreda Ljudevit Šošterič poetičen govor: „Ob koncu šolskega leta.“*) Z veliko navdušenostjo so klicali učenci „živio“, ko je govornik hvaležno spominjal se presvitlega cesarja, duhovske gospôde, krajnega šolskega sveta, učiteljstva, starišev, šolskih dobrotnikov in navzočih gostov. Na Selah pa so nas učenci razveselili z gledališko igro v 1 djanju: „Oče naš, kateri si v nebesih. (Špisala Roza Kosova.)**) Igrali so tako izvrstno, da so nas veselja in radosti solze polile in se je občna želja izrekla, naj bi se ta igra v kratkem ponovila. H koncu so zapeli sv. Vidski in tudi Selski učenci cesarsko pesem in na to je sledila razdelitev šolskih naznanil in lepih daril, katere so preč. gg. župnik o. Klem. Salamun, kaplan o. Ernest Čuček in kr. šolski ogleda dr. Gregorič za pridne in marljive učence sv. Vidške in Selske šole blagovolili darovati, in radi jim za-nje tukaj v imenu šolske mladine očitno našo iskreno zahvalo in tudi željo izrečemo, naj bi še za naprej ostali našim farnim šolam prijazni. Njim in čč. gg. učiteljem kličemo z mladino vred: Živi jih Bog! Povrni jim Bog!

Iz Sevnice ob Savi. Zadnji dopis iz Sevnice naj se pojasni s tem, da nemir delujoča človeka Wermut in Ludwig nista bila prišla na poziv g. župana Veršeca v občinsko pisarno na odgovor zaradi nočnega rogoviljenja po

*) Glej „Drobtince“ za l. 1860. XIV. letnik, stran 250. za to slovesnost primerno predrugail nadučitelj g. Robič.

***) Glej let. „Vrtec“.

ulicah. Akoravno bi bila lahko oba kontumacno kaznovana, se vendar to ni storilo, nego bode ta v drugič na odgovor pozvana. Želeti bi pač bilo, da bi se vse kaj poboljšali ter se privadili lepšega obnašanja, kakoršno se že zahteva od šolske mladeži.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Presvitli cesar sklicali so z ročnim pismom delegacije v 22. den oktobra. — Za predsednika državnega zbora bil je izvoljen dr. Smolka, za podpredsednika pa grof Rihard Clam-Martinec in vitez Chlumecy, kateri je ud nemško-avstrijskega kluba; konservativci tedaj so to imenitno mesto prepustili liberalcem. V gosposki zbornici je kardinal Gangelbauer stavil predlog, da se na prestolni govor odgovori z adresno; izvoljen odsek 21 udov ima nalogo adresno sestaviti. — Dopolnilna volitev v Goriškem veleposestvu bode 27. t. m.; društvo „Sloga“ priporoča dr. Antona Gregorčiča kandidatom. — Češki deželni zbor se bode sklical 25. novembra ter bode zboroval do božičnih praznikov; po božiči bode še zboroval 14 dni. — 4. t. m. so v Duhovem na Českem razleteli prostori „Česke besede“; nekdo je položil in zažgal nekaj dinamita; poškodovan ni bil nobeden, samo okna so razdrobljena. — Moravski deželni zbor snide se 20. novembra. — V pondeljek je bila v Zagrebskem deželnem zboru velika rabuka. Ban je namreč zastran kameralnih aktov rekel: „Dvomim, da je bila posest teh aktov poštena.“ Pri teh besedah je navstal pa velik krič. Starčević klical je banu: „Upornik! Sram vas bodi takega bana, mi smo pošteni, vi ste roparji!“ Starčević in Gržanič sta hotela bana zgrabiti, a predsednik in Kuzmanovič sta ju zadržala. Ban je potem odšel v svojo hišo. Na predsednikov predlog bilo je 7 poslancev izključenih za 60 sej.

Vnanje države. Pruski poslanik pri Vatikanu Schlözer izročil je sv. očetu pismo nemškega cesarja; v tem pismu predlaga cesar, naj bi Leon XIII. prevzeli posredovanje med Nemčijo in Španjsko gledé Karolinskih otokov. — Na Francoskem so se pričele 4. t. m. volitve za poslansko zbornico; da se vzdrži povsod red, dobile so vojaške čete ukaz, da naj bodo pripravljene; dosedaj je izvoljenih 165 konservativnih in 141 republikanskih poslancev. — Srbski kralj je otvoril v petek izvanredno zasedanje skupščine v Nišu s prestolnim govorom, v katerem je omenil, da je Berolinsko pogodbo zadel hud udarec zaradi dogodkov na balkanskem poluotoku. V tem važnem trenutku smatra kralj za svojo dolžnost, da zastopnike naroda zbere okoli sebe, da jim pove, da treba biti opreznim. Vlada bode morala skrbeti, da

se zopet uredi potrebno ravnotežje. Skupščina je dovolila 25 milijonov posojila za vojsko; v Bolgariji je srbsko oboroževanje napravilo silno nepovoljen utis. — Ruski car sprejel je v soboto v Kodanju bolgarsko deputacijo ter ji je zagotovil, da bode poskušal v sporazumljenji z vlastmi, ki so podpisale Berolinsko pogodbo, da se bolgarsko vprašanje mirnim potom reši. — Kolera na Laškem, osobito na Sicilijanskem še vedno razsaja; v Palermi jih umrje vsaki dan 40 do 50 ljudi za kolero. — Rusi, Turki in Grki jeli so se na boj pripravljati; Turki zbirajo ob iztočno-rumeljski meji veliko vojsko pod poveljem Mustafa paše.

Za poduk in kratek čas.

Potovanje Slovencev v zlato Prago in slavni Velegrad.

(Dalje in konec.)

V četrtek dopoldan smo ogledali poslopje banke „Slavije“, ki je velikansko, več kot 100 uradnikov v njem svoje delo opravlja. Potem smo šli v česki muzej, kjer nam je gosp. Lego razkazoval česke starine; in od tod smo se podali v predmestje Kravino, kjer smo bili od g. Klempfnera vsi skupno fotografirani. Ta fotografija nam bode dragocen spominek našega potovanja v zlato Prago.

Večerko smo šli po Palackovem mostu na Smihov do nove cerkve sv. Vaclava in smo še tudi druge cerkve obiskali, kakor: samostansko cerkev v Emavzi, cerkev sv. Miklavža, itd.

Popoldan ob 4. uri smo še ogledali narodno gledališče od znotraj, vzlasti umetne slike, ki jih je nekaj slikal tudi naš slovenski slikar Šubič. Iz gledališča smo se podali v Sokolovno, to je: hišo, kjer Praški sokoli imajo svoje shode in telovadbe. Sprejeti smo bili z živijo- in slavklici in godba je zaigrala: „Naprej, zastava Slave“; slovenski sokoli, dva tudi iz Stajerske, so se pobratili s českimi. Gledali smo umetno telovadbo českih sokolov ter jim z rokami ploskali. Ali čas je hitro tekkel, hoteli smo še biti Slovenci danes zadnjokrat pri predstavi baleta „Excelsia“ v narodnem gledališču, zato smo se od sokolovne poslovili. Po gledališču smo se zbrali poslednjokrat v meštanski besedi, kjer smo slovo vzeli od českih bratov. Najprvi je govoril česko državni poslanec g. Trojan in napil na česko-slovensko prijateljstvo. Potem so govorili g. Bradaška in Noli iz Ljubljane. Pesnik Gregorčič je bral svojo v Pragi zloženo prekrasno pesem. Ko jo je izbral, je po celi dvorani zagrmelo: Živel S. Gregorčič in glasnega odobravanja ni bilo ne konca ne kraja. Veliko gospodov je k njemu prišlo ter so mu čestitali. Komaj se je nekoliko po dvorani pomirilo vstane župnik Modic in govori za slovo v imenu svojih

slovenskih in hrvaških sodrugov, ter v svojem govoru preslavlja zlato Prago in česki narod. Blizo tako govori: Predragi bratje Čehi! Srčne želje nas Slovencev in bratov iz Hrvaške so zdaj spolnjene. Videli smo kině in diko českega naroda, Vašo matko, zlato Prago. Često-krat smo čuli in čitali o lepoti in krasoti Vašega mesta, pa reči moramo, da resničnost vsega tega je preseгла vsa naša pričakovanja. Stari Rimljan je rekel: Prišel, videl, zmagal! Mi Slovenci s Hrvati tudi lahko rečemo: prišli smo, videli smo — ali ne moremo reči zmagali smo. Prisiljeni smo reči: victi sumus; premagani smo. Premagani smo, predragi Čehi! od Vaše bratovske ljubezni, od Vaše velike požrtvovalnosti, od Vaše zares slovenske gostoljubnosti. Mi se Vam klanjamo, mi se Vam udamo popolnoma, nismo kos Vam povrniti Vaše dobrote! Videli smo Vaš kraljevi Hradšin, Vaš Rudolfinum, Vaše prekrasno narodno gledišče, Vaše prelepe cerkve in smo kar osupnjeni in očarani od vsega tega. Vaša Praga je eno najlepših mest v Evropi. Dunaj naj se skrije pred Vašo zlato Prago, kar zadevlje starih, zgodovinskih spominkov. Dunaj je sicer velikansko — ali le Vaša zlata slovenska Praga je v resnici kraljevo mesto. Kar je katolikom sv. Rim v verskem — je avstrijskim Slovanom zlata Praga v narodnem oziru. Sv. Rim je središče katoliške edinosti — zlata Praga je središče slovenske ideje, slovenske vzajemnosti vsem avstrijskim Slovanom. Italijan ima navado reči: Videti Neapel in potem umreti. Mi Slovenci in Hrvati pa recimo: Prago smo videli — in zdaj bomo bolj lahko umrli. Gotovo nam ne bo žal nikdar, da smo prišli v Vašo zlato Prago. Dobro nam je tukaj biti, predragi brati Čehi — ali ne moremo pri Vas ostati. Dolžnost nas kliče, nas opominja — vrniti se spet v svojo preljubo slovensko domovino. Le še neke ure ostanemo pri Vas — in potem se ločimo. Pa bodite prepričani dragi Čehi — čeravno se bomo od Vas ločili po telesu — po duhu ostanemo združeni z Vami. Le še tega Vas prosimo, dragi Čehi, obiščite tudi Vi nas v Štirnem Mariboru, v stari Celeji in v beli Ljubljani. Do tistega časa pa z Bogom, predragi česki bratje! Na svidenje! Po vsej dvorani se je čulo: Mi pridemo k vam Slovenci, mi pridemo v belo Ljubljano. Govorilo je potem še več gospodov. Potem smo si roke podali ter se ločili. Drugo jutro smo se odpeljali proti Velegradu ter se potem vrnili domu.

H koncu še rečemo: Hvala Bogu, da smo se udeležili tega za Slovence zgodovinsko važnega in pomenljivega potovanja v zlato Prago in slavni Velegrad!

Slovenski romar.

Smešnica 41. Nekdo je oponašal svojemu znancu velika ušesa. „Nočem ravno reči“ — mu ta odgovori — „da niso moja ušesa za člo-

veka prevelika; ali tudi vi mi ne bote tajili, da so vaša za osla premajhna“.

Razne stvari.

(Presvitli cesar) podarili so za Tirolice po povodnji poškodovane 15.000 fl.

(Mariborska posojilnica) imela je meseca septembra dohodkov 22.668 fl. 15 kr., stroškov 19.638 fl. 71 kr., tedaj skupnega prometa 42.306 fl. 86 kr.

(Trgatev.) Prihodnji teden se bo menda že povsod trgatev pričela, po nekaterih krajih so jo pa že končali. Bogata bajé ni, hvali se pa gledé mostove dobrote.

(Tristoletnica krompirja.) Letos je prav 300 let, kar so bili prvi krompir iz Amerike na Angleško prinesli, a vdomačil se je pri nas še le h koncu 18. stoletja. Dne 27. avg. 1785 pa ga je francoski kralj Ljudevit XVI. visoko povzdignil s tem, da si ga je dal v oblicah prinesiti na mizo in kaj bi sedaj ljudje počeli, ko bi ne imeli krompirja?

(Pogor.) V Apačah na Dravskem polju je zadnji petek. 2. t. m., troje kmetov pogorelo. Ali je pogora bila v nemarnost ali pa hudobija kriva, ni znano.

(Nepoboljšanaost.) Južna železnica izdala je tudi letos samo nemške razkaze vožnje po svojih progah. S tem nam kaže dovolj, koliko da smemo jenim obljubam verjeti. C. kr. državne železnice pa imajo tudi slovenske razkaze za slovenske pokrajine.

(Inštalacija.) V ponedeljek 5. t. m. so preč. g. Jurij Matijašič, stolni prošt v Mariboru, preč. g. dr. Jos. Šuca, do sedaj mestnega župnika v Slov. Gradcu, na veliko župnijo sv. Martina pri Slov. Gradcu cerkveno umestili.

(Spmembe v Lav. škofiji.) Č. g. Jurij Klančnik stopi v stalni pokoj; predstavljena sta čč. gg. J. Tomanič k sv. Jurju pod Taborjem in Josip Satler k sv. Martinu pod Vurbergom.

(Spmembe pri učitelstvu.) Gosp. Ernest Tribnik imenovan je nadučiteljem v Spod. Polskavi; učitelja sta postala gg.: J. Cugmus v Prebrorji, Jan. Žolnir pri sv. Petru v Medvedovem selu; podučitelj g. Julij Škoflek je prestavljen v Pišece; g. nadučitelj Jan. Hribernik stopil je v stalni pokoj.

(Posojilnica v Konjicah) dala je v prvem letu svojega obstanka 309 strankam 331 posojila v znesku 54.188 fl. Društvenikov ima 348, kateri zastopajo 460 deležev. Vrnena posojila znesejo 960 gld., hranilne vloge pa od 175 uložnikov 66.389 gld. 84 kr.

(Izžrebanje sreček) velike dobrodelne loterije na korist zavetišču za spridene deklice v Celovcu bilo je od 10. avgusta preloženo na 10. oktobra t. l.

Loterijne številke:

V Gradci 3. okt. 1885: 23, 15, 37, 22, 57
Na Dunaji " " 72, 10, 6, 58, 76
Prihoduje srečkanje 10. oktobra 1885.

Poslano.

Ker se vprašanja, zadevajoča razširjeno laž o zatajenji moje materinščine, množijo in se meni celó vidi, da se od neke še dozdej neznane strani sistematično proti meni z namenom postopa, me ob narodno poštenje in ob mir pri mojih — bodi si iz osebnih razmer, bodi si iz zavida — spraviti, javno izrečem, da je vsa taka govornica grda laž in da so njeni razširjevalci nesramni lažnjivci! Da delujem na šoli, ki uči v nemškem jeziku (šola je sicer kakor mi učitelji neodvisna in očitna), ta uzrok, mislim, pač najmanje opravičuje tistega, ki me tako strupeno sodi!

Radvanje, 3. oktobra 1885.

Feliks Majeen, nadučitelj.

Presrčno zahvalo

izreče vsem znancem in prijateljem, ki so v petek, 2. t. m. sprevodili kljub slabemu vremenu k pogrebu mojega moža, oziroma očeta, gospoda

Antona Rotnerja,

posestnika na Pekarjah,
in priporočam jim ga še v pobožni spomin.

Jozefa Rotner

in petero žalujočih otrok.

Priporočitev obrti.

Podpisani si usoja velečastiti duhovščini in p. n. občinstvu naznaniti, da je

vso zalogo tiskovin in obrt za papir in pisarino

tvrdke Jan. Leona v svoje roke vzprejel in da bo jo odsehmaj sam pod isto tvrdko razpravljaj.

Trudil se bo s pošteno in pazljivo postrežbo in z najboljim blagom zaupanje, katero je tvrdka Jan. Leona od početka imela, sebi pridržati in prosi še njemu tisto dajati ter ga s prav obilnimi naročili prijazno oveseliti.

Z odličnim spoštovanjem

Lav. Kordeš.

Semensko lužilo.

Anton Brandl ml. trgovec v Šopronju priporoča kmetovalcem in gospodarjem

Anton Brandl-na semensko lužilo.

To je uajbolje in najgotovejše sredstvo zoper snet in rjo v pšenici, ječmenu itd. in daje če se dobro rabi, tako, kar stoji na vsakem sešitku, polno poroštvo za uspeh. Dobi se v vseh dišavinah avstrijskih in ogerskih dežel.

Zalog v Celju pri Jožefu Matiču.
Cena za 1 sešitek 30 kr., če se vzeme več, pa se nekoliko prijenja ceni. 3-3

Cvet zoper trganje

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, oteklino, otrple ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine Schufsmarte popolnem trganje, kar dokazuje obilo zahval. Zahteva naj se samo „cvetú zoper trganje po dr. Maliči“ z zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Kri čistilne kroglice

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se že tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skaženem želodecu, jetrnih in obistnih boleznih; v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 fl. 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoj.

Planinski zeliščni sirop kranjski à 56 kr.,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in plučne bolečine. Koristnejši, nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Razpošilja se vsak dan po poštnem povzetju

☛ v lekarni „pri samorogu“ ☚

Adresa:

Lekarna Trnkoczy-ja
na Mestnem trgu v Ljubljani.

Naznanilo.

Dne 13. oktobra t. l. bo pri Materi božji v Brezju pri Mariboru živinski sejem, kar se naznanja s tem, da je sejmišče za Vurberško okr. cesto in le 1 uro hoda proč od Maribora.

Županija Zrkovci dne 1. okt. 1885.

Matija Žohar, l. r.

Pozor!

Najboljši gospodarski stroji kot:

**Rezalnice,
Mlatilnice,
Čistilnice,
Stiskalnice itd.**

za gotovo ali na obroke dobijo se pri

J. M. Jereb-u

v Mariboru, Mühlgasse št. 7.

Opomba. Da so naši stroji dobri, vidi se iz tega, da sem jih prodal v zadnji mariborski razstavi trideset, a druge tovarne (pet) samo tri.

 Sprejemam zastopnike, stalne in potovalne.

Prostovoljna dražba lepe živine,

3 konji, 4 voli, 3 krave, 1 letošnji in 2 lanska junca, 1 letošnja telica in 8 svinj se bode 29. oktobra t. l. ob 10. uri zjutraj pri meni prodalo.

Jak. Kolednik,

župnik v Razboru pri Slov. Gradcu
(Raswald Post Wind.-Graz.)

1-3

3-3

Blizo Ptuja

je eno nadstropje veliki hram, na veliki cesti, zraven cerkve, na katerem se že mnogo let krčmari, s pripadajočo delavno zemljo in ogradam pod roko ter pod ugodnimi pogoji na prodaj.

Kdor hoče kaj več izvedeti, naj se oglasi v odvetniški pisarni dr. Gregorič-a v Ptuju.

3-3

Za branje!

Nove, močne sode, polovnjake priporoča častiti duhovščini in p. n. občinstvu po prav nizki ceni

Fel. Schmidl,

sodar v koroški ulici v Mariboru.

Izvrstna tropinska žganica
Hktl. po gld. 18.—20.—

Izvrstna slivovka
Hktl. po gld. 24.—

Izvrstna drožena žganica
Hktl. po gld. 24.—40.—

se dobiva v žganjariji 9-10

Rajmunda Wieser-ja
v Hočah pri Mariboru.

F. G. DOLENC v MARIBORU

Priporočilo trgovine.

Slavnemu p. n. občinstvu, priporočeva svojo za zimo dobro založeno trgovino, z novim raznovrstnim, oblačilnim, suknenim, platnenim in modnim blagom, k obilnemu obiskovanju, zagotavlja najcenejšo in pošteno postrežbo.

Z odličnim spoštovanjem

F. G. Dolenc.

5-10

 Na zahtevanje pošiljamo, zreske (muštre) po pošti franco.

trgovina s suknenim, platnenim in modnim blagom

Tegethofove ulice št. 21.

Tegethofove ulice št. 21.